

ETKİNLİKLERLE AYASOFYA-İ KEBİR KÜLLİYESİ GEZİ REHBERİ

YEKDER Yayınları - 11
Etkinliklerle Ayasofya-i Kebir Külliyesi Gezi Rehberi

Hazırlayan
Şerife Alcan

Editör
Sedat Özgür

Katkı Sağlayanlar
S. Şebnem Bayraklı İktueren, Ramazan Nurbaki

Grafik-Tasarım
Eser Postallı

Baskı
Limit Ofset - Sertifika No: 28397
Litros Yolu 2. Matbacılar Sit. ZA13 Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul
www.limitofset.com-info@limitofset.com
T.: 0212 567 45 35 - 0212 567 45 36 F.: 0212 567 45 33

1. Baskı: İstanbul, 2021
ISBN: 978-605-62640-9-2

YEKDER Yayınları, 2021
Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

YEKDER Yayınları
Sultantepe Mh. Cumhuriyet Cd. Fısıkağacı İş Mrk. No: 39/2 Üsküdar İstanbul
(0216) 460 25 50

YEKDER Yayınları Yaygın Eğitim ve Kültür Derneği (YEKDER) markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Alcan, Şerife & Özgür, Sedat
Etkinliklerle Ayasofya-i Kebir Külliyesi Gezi Rehberi
1. Baskı, 40 s., 20 x 20 cm
Kaynakça ve izin var.
ISBN: 978-605-62640-9-2
1. Ayasofya 2. Etkinlik 3. Gezi Rehberi

“Ya Fettâh”*

Ya Rabbi!

Gönülleri ve hayır kapılarını

sonuna kadar açıp
engelleri kaldıransın.

Canlıları rızıklandırıp,
nimetlerle donatansın.

Hak ve batılı birbirinden ayırıp
durumu açıklığa kavuşturan,
mazlumlara yardım edip
inananlara zafer verensin.

* Osmanlı’da kapılara “fettah” yazılı tokmaklar asılırdı. Ayasofya-i Kebir Camisindeki I. Mahmud Kütüphanesi’nin kapısında da bu geleneğin güzel bir örneği bulunmaktadır.

TAKDİM

Ayasofya, hem inşa edildiği Bizans döneminin, hem de İstanbul'un fethinden sonra Müslümanların dini, mimari, siyasi, kültürel ve sanatsal anlam ve değerlerini barındıran önemli bir mabed ve semboldür. Özellikle Sultan II. Mehmed'in bir çağı kapatıp, yeni bir çağ açacak kadar büyük önem taşıyan İstanbul'u fethi, ardından da Hristiyanların *Büyük Kilise* olarak isimlendirdikleri Ayasofya'yı camiye dönüştürerek kendi hayratı olarak vakfetmesi Müslümanların dini ve siyasi gücünün bir göstergesi olur.

Osmanlı döneminde yapılan çeşitli tamirat ve güçlendirmelerle ayakta kalır. İlave edilen medrese, sıbyan mektebi, kütüphane, muvakkithane gibi yapılarla bir külliye dönüşür. Bununla beraber döneminin bir eğitim, kültür ve ibadet merkezi olur. Tarihi, büyüklüğü, işlevselliği ve taşıdığı sanat unsurları Ayasofya'ya bir ihtişam ve şöhret kazandırır. Kırk yılı aşkın bir süre Osmanlı coğrafyasını adımlayan ve yaşadıklarını *Seyahatname* adlı eseriyle bizlere kadar ulaştırarak Türk kültür tarihinde önemli bir yere sahip olan Evliya Çelebi, "*Dünyada birçok cami gördük lakin bunun gibisini görmedik*" diyerek anlatır bu muhteşem yapıyı.

1934 yılında müzeye çevrilen Ayasofya'nın, 86 yıllık bir özlemin ardından cami olarak ibadete açılması İslam dünyasında büyük bir heyecan uyandırmış, diğer yandan da Ayasofya'nın taşıdığı önemin insanlara aktarılmasını zorunlu kılmıştır. Bu da günümüzde ancak merak etmenin, araştırmanın, gezerek görmenin, içinde bulunarak havasını teneffüs etmenin teşvik edilmesiyle mümkün gözükmektedir.

Din Eğitimi alanında faaliyet gösteren YEKDER (Yaygın Eğitim ve Kültür Derneği) kurulduğu günden itibaren çocuklar için Adab Okulu ve Ev Okulu; gençlerle Marifet Okulu; yetişkinlerle Ailede Din Eğitimi (ADEP), İnsan ve Toplum İlm-i Hâli; eğitimcilere yönelik Eğitici Geliştirme Programı (EGP) uygulamakta ve bunları farklı kurumlara modellemektedir. Taşıdığı sorumluluğun bir parçası olarak, yıllardır ürettiği özgün modeller ve materyal tecrübesinden hareketle Ayasofya-ı Kebir Külliyesi'nin merak edilerek, araştırılarak ve fark edilerek ziyaret edilmesine yönelik bir gezi rehberi hazırlamıştır.

Elimizdeki bu eser her gün yüzlerce kişinin ziyaret ettiği ve namaz kıldığı Ayasofya'yı ve külliyesini sınırlı bir süre içerisinde, sistematik bir plan dâhilinde ve çeşitli etkinliklerle tanımaya ve tanıtmaya imkân veriyor. Kroki, harita, bulmaca, tahmin et, görmeden dönme, bulmadan gitme, mekânları tanıyalım, gezi tavsiyeleri ve meraklısına ileri okuma önerilerinin yer aldığı bu kitabın, Ayasofya'nın taşıdığı mananın ziyaretçilerine doğru, hızlı ve kolaylıkla aktarılabilmesi hususuna küçük de olsa bir katkı sağlamasını arzu ediyoruz.

Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Sedat Özgür